

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 20. april 2022

Sag 6/2021

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Claus Bonnez)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i Sønderborg den 10. juni 2020 (K01-3055/2022) og af Vestre Landsrets 3. afdeling den 7. juli 2020 (S-1305-20).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Jens Kruse Mikkelsen og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at byrettens kendelse ændres således, at han ikke skulle have været ilagt håndjern under retsmødet den 10. juni 2020, subsidiært at sagen hjemvises til realitetsbehandling ved landsretten.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens afgørelse om afvisning, subsidiært stadfæstelse af byrettens kendelse.

Sagsfremstilling

Ved indledningen af hovedforhandlingen i en domsmandssag ved Retten i Sønderborg den 10. juni 2020, hvori T var tiltalt for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, jf. § 89, ved den 24. oktober 2019 ca. kl. 16.45 fra X Arrest i X-by, som anholdt eller fængslet at være flygtet fra stedet, anmodede Ts beskikkede forsvarer Claus Bonnez om, at tiltalte måtte blive frigjort fra sine håndjern.

T var tidligere dømt for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, om undvigelse, ved Vestre Landsrets dom af 29. april 2011 og ved Københavns Byrets dom af 28. maj 2014.

Det fremgår af retsbogen for retsmødet bl.a.:

”Retten konstaterede, at tiltalte var iført håndjern på ryggen, og at 4 personer fra Kriminalforsorgen var mødt sammen med tiltalte.

De fremmødte fra Kriminalforsorgen modsatte sig straks, at håndjernene skulle fjernes. Kriminalforsorgen begrundede dette med henvisning til tiltaltes flugthistorik, at tiltalte har virket flugtorienteret over en periode, og at Kriminalforsorgen frygter, at tiltalte kunne finde på at flygte, såfremt håndjernene fjernes.

Forsvareren redegjorde for, hvorfor tiltalte skulle frigøres for håndjern.

Forsvareren oplyste, at såfremt retten måtte nægte at fjerne håndjernene, ønskedes kendelse afsagt herom.

Retten holdt 5 minutters pause.

Efter pausen redegjorde forsvareren yderligere for, hvorfor håndjernene skulle fjernes.

Kriminalforsorgen fastholdt modsættelsen af, at håndjernene skulle fjernes.”

Retten bestemte herefter, at T skulle forblive i håndjern under sagens behandling. Begrundelsen lyder:

”Henset til, at tiltalte tidligere er dømt for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, at overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, er til pådømmelse under dagens retsmøde, og at Kriminalforsorgen har observeret, at tiltalte over en periode har virket flugtorienteret, finder retten, at tiltalte forbliver i håndjern under retsmødet.”

T kærede byrettens kendelse til Vestre Landsret. Ved kendelse af 7. juli 2020 afviste landsretten kæremålet. Begrundelsen lyder:

”Den påkærede kendelse er ikke omfattet af den beskrivelse i retsplejelovens § 968, stk. 4, af kendelser og beslutninger afsagt under en sags hovedforhandling, som kan kæres.

Da kendelsen ikke vedrører principielle spørgsmål eller spørgsmål af væsentlig betydning for sagens videre behandling, afviser landsretten kæremålet.”

Anbringender

T har anført navnlig, at selv om byrettens kendelse blev truffet under hovedforhandlingen, så vedrørte kendelsen ikke hovedforhandlingen som sådan. Kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 968, stk. 4, er begrundet i et hensyn til at undgå forsinkelse af hovedforhandlinger.

Hovedforhandlingen var afsluttet, da kæremålet blev iværksat. Der har derfor ikke været nogen risiko for, at sagens behandling ville blive udsat som følge af kæremålet. Kære kunne derfor ske efter § 968, stk. 1. Landsretten har tidligere behandlet kæremål om brug af håndjern under hovedforhandlinger.

Hvis Højesteret finder, at kæremålet er omfattet af § 968, stk. 4, gøres det gældende, at kæremålet rejser spørgsmål af principiel betydning, hvorefter kære kan ske efter den i praksis udviklede kæreadgang for spørgsmål af principiel karakter eller af væsentlig eller fundamental betydning for sagens videre behandling.

Højesteret bør realitetsbehandle kæremålet af procesøkonomiske hensyn, og da spørgsmålet om, hvorvidt en tiltalt skal være ilagt håndjern i retten, i sig selv er principielt og ikke tidligere er behandlet af Højesteret.

Der ses ikke i trykt praksis at være opretholdt nogen afgørelser om, at en tiltalt skal være iført håndjern under en hovedforhandling. Byrettens afgørelse udgør en krænkelse af hans rettigheder efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 2, sammenholdt med artikel 48 i EUs charter om grundlæggende rettigheder og artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager, ligesom byrettens afgørelse henset til den tidsmæssige udstrækning udgør en overtrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om forbud mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling, navnlig henset til, at der kunne være anvendt et mindre smertefuldt og indgribende middel end håndjern.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at byrettens kendelse er truffet under hovedforhandlingen og ikke er omfattet af de spørgsmål i retsplejelovens § 968, stk. 4, som kan gøres til genstand for kære under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse. Det er anerkendt i praksis, at principielle spørgsmål eller spørgsmål af fundamental betydning for sagens videre behandling, kan kæres. Der er ikke tale om et sådant spørgsmål i denne sag.

Hensynet bag § 968, stk. 4, er et ønske om at sikre hovedforhandlingens hurtige fremme. Det er antaget i litteraturen, at hvis kendelsen ikke direkte vedrører – og dermed ikke forsinker – hovedforhandlingen, kan kære ikke anses for udelukket. Det kan anføres, at spørgsmålet om anvendelse af håndjern under hovedforhandlingen ikke direkte vedrører hovedforhandlingen.

Højesteret fandt i UfR 2005.1004, at en afgørelse om ikke at imødekomme de tiltaltes begæring om, at der ikke skal ske bevogtning af dem i venterum, ikke opfyldte de krav, der efter praksis måtte stilles for at tillade kæremålet. På denne baggrund, og da der hverken efter ordlyden af § 968, stk. 4, eller den domstolsskabte praksis er adgang til at kære spørgsmålet, bør landsrettens kendelse stadfæstes.

Hvis Højesteret finder, at spørgsmålet kan kæres, gøres det gældende, at det af hensyn til at forebygge flugtrisiko var nødvendigt, at T forblev i håndjern under hovedforhandlingen. Han var tidligere dømt for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1, og han var i den aktuelle sag tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1.

Anvendelse af fysiske tvangsforanstaltninger anses i almindelighed ikke for at udgøre en krænkelse af uskyldsformodningen, jf. bl.a. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/343 artikel 5, stk. 2. Direktivet er ikke til hinder for, at der anvendes fysiske tvangsforanstaltninger, der er nødvendige for at forhindre mistænkte eller tiltalte i at flygte. Der er ikke grundlag for at antage, at foranstaltningen gik videre end nødvendigt for at forhindre flugt. Der er således hverken sket en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 eller artikel 6, stk. 2.

Højesterets begrundelse og resultat

Det følger af retsplejelovens § 968, stk. 4, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse i en straffesag – med de i bestemmelsen nævnte undtagelser – ikke kan påkæres. Den påkærede kendelse er ikke omfattet af de nævnte undtagelser, og Højesteret finder, at det spørgsmål, der er rejst under sagen, ikke opfylder de krav, der efter praksis må stilles for alligevel at tillade kæremålet. Spørgsmålet findes således ikke at have fundamental betydning for sagens videre behandling eller at være af vidtrækkende principiel betydning.

Anklagemyndighedens påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse tages derfor til følge.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.